

ΑΡΧΑΙΑ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ 2009

ΘΕΜΑ 1^ο

Διδαγμένο κείμενο από το πρωτότυπο.

Α) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

«Σε καθετί που παρουσιάζει συνέχεια και μπορεί να διαιρεθεί μπορούμε να πάρουμε ένα κομμάτι μεγαλύτερο από το άλλο ένα κομμάτι μικρότερο από το άλλο και ένα κομμάτι ίσο με το άλλο, και αυτά ή σε σχέση με το ίδιο το πράγμα ή σε σχέση με εμάς... Ονομάζω μέσον σε σχέση με το ίδιο το πράγμα αυτό που απέχει εξίσου από καθένα από τα δύο άκρα, πράγμα το οποίο είναι ένα και το ίδιο για όλους, ενώ σε σχέση με εμάς αυτό που ούτε είναι πάρα πολύ ούτε είναι πολύ λίγο· αυτό δεν είναι ένα, ούτε το ίδιο για όλους. Για παράδειγμα αν τα δέκα θεωρούνται πολλά ενώ τα δύο λίγα, το έξι παίρνουμε ως μέσο σε σχέση με το ίδιο το πράγμα· γιατί αυτό υπερέχει και υπερέχεται κατά τον ίδιο αριθμό μονάδων· αυτό είναι το μέσον σύμφωνα με τις διδασκαλίες της αριθμητικής. Το μέσον όμως σε σχέση με εμάς δεν μπορούμε να το ορίσουμε έτσι· διότι, αν το να φάει κάποιος δέκα μερίδες είναι πολύ ενώ οι δύο μερίδες λίγο,

ο προπονητής δε θα προστάξει έξι μερίδες· διότι και αυτό ίσως είναι πολύ γι' αυτόν που θα τις φάει ή λίγες· για τον Μίλωνι, δηλαδή, είναι λίγο, για τον αρχάριο, όμως, στη γυμναστική είναι πολύ. Το ίδιο συμβαίνει και στο τρέξιμο και στην πάλη.»

ΘΕΜΑ 2^ο

B1) Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί δύο παραδείγματα από την καθημερινή ζωή για να εξηγήσει τα δύο κριτήρια με τα οποία λαμβάνουμε την έννοια του μέσου («Οἷον εἰ τὰ δέκα...καί πάλης»). Στο πρώτο παράδειγμα ο Αριστοτέλης χρησιμοποιεί την αριθμητική για να εξηγήσει πώς πρέπει να λαμβάνουμε τη μεσότητα αντικειμενικά («...κατά τό πρᾶγμα»). Αν ο αριθμός δέκα θεωρείται πολύ ενώ το νούμερο δύο το λίγο, τότε το μέσον τους είναι σύμφωνα με τα μαθηματικά το έξι.

Το δεύτερο παράδειγμα αντλείται από τον αθλητικό χώρο και χρησιμοποιείται για να δηλώσει την έννοια της μεσότητας σύμφωνα με το υποκειμενικό κριτήριο («προς ημας»). Ιδιαίτερα, ο Αριστοτέλης αναφέρεται στο γεγονός ότι ο προπονητής δε θα προστάξει την ίδια ποσότητα φαγητού σε όλους τους αθλητές, διότι δεν έχουν ανάγκη την ίδια ενέργεια. Για τη καλύτερη ερμηνεία, μάλιστα, του συλλογισμού του ο Αριστοτέλης αναφέρει και το όνομα ενός πολύ γνωστού αθλητή, του Μίλωνα. Ο Μίλων καταγόταν από τον Κρότωνα της Κάτω Ιταλίας (6^{ος} αι. π.Χ.) και ήταν γνωστός για τη μεγάλη του δύναμη. Είναι λογικό λοιπόν, οι έξι μερίδες φαγητό που αποτελούν το μέσον αντικειμενικά να μην καλύπτουν τις ανάγκες του σε ενέργεια. Για έναν αρχάριο όμως στη γυμναστική, αυτή η ποσότητα φαγητού που αποτελεί το μαθηματικό μέσον σίγουρα είναι υπερβολική. Το ίδιο συμβαίνει και στα αγωνίσματα του δρόμου και της πάλης, σύμφωνα με το φιλόσοφο.

B2) «Λέγω δέ...τό μέσον»: Αρχικά, ο Αριστοτέλης αναφέρεται στη διάκριση που πρέπει να γίνει στα είδη των αρετών. Ο Αριστοτέλης διευκρινίζει ότι μιλά για τις ηθικές αρετές και όχι για τις διανοητικές. Άλλωστε οι διανοητικές αρετές, όπως η σοφία, δεν είναι μεσότητες,

γιατί αυτές είναι ασυμβίβαστες με τις έννοιες υπερβολή και έλλειψη. Επιπλέον, οι διανοητικές αρετές σχετίζονται με το καθαρά λόγον έχον μέρος της ψυχής, ενώ οι ηθικές με το επιθυμητικόν, που συμμετέχει και στο καθαρά λόγον έχον μέρος αλλά και στο καθαρά άλογον έχον μέρος της ψυχής. Αυτό το μέρος της ψυχής έχει να κάνει με το χαρακτήρα του ανθρώπου, ο οποίος προσδιορίζεται από τα συναισθήματά («πάθη») του και τις πράξεις του. Ο τρόπος που εκδηλώνουμε τα συναισθήματά μας και ενεργούμε στις πράξεις μας απέναντι στους άλλους προσδιορίζει και το χαρακτήρα μας. Για να θεωρηθεί λοιπόν κάποιος ενάρετος, όσον αφορά στην ηθική αρετή, θα πρέπει να αποφεύγει την υπερβολή και την έλλειψη στις πράξεις του και τα συναισθήματά του και να επιζητεί τη μεσότητα.

B3) Απάντηση, σχολικό βιβλίο, σελ. 145 : «Εγκατεστημένος στη Μακεδονία (343/2 π.Χ.) ο Αριστοτέλης ανέλαβε, με πρόσκληση του βασιλιά Φιλίππου, την αγωγή του Αλέξανδρου, του νεαρού (δεκατριών, τότε, χρόνων) διαδόχου του θρόνου. Η εκπαίδευση γινόταν συνήθως στη Μίεζα, μια μικρή κωμόπολη κοντά στην Πέλλα. Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη (με την ευκαιρία μάλιστα αυτή ο φιλόσοφος επιμελήθηκε μια καινούρια έκδοση των ομηρικών επών). Στη Μακεδονία ο Αριστοτέλης έμεινε ως το 335 π.Χ.»

B4)

ἐλλείπει : έλλειψη, ελλειπτικός

λαμβάνουσι : λήψη, λαβή

προστάξει : προσταγή, προστακτική

φθειρούσης : φθορά, αδιάφθορος

ἐργάζονται : εργασία, εργατικός

ΘΕΜΑ 3^ο

Αδίδακτο κείμενο

Γ1) ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Πράγματι, πολύ περισσότερο εκείνοι διέφεραν (ξεχώριζαν / υπερείχαν) ως προς την αρετή (αγαθότητα / ανδρεία/ ικανότητα) από όλους (ανεξαιρέτως) τους ανθρώπους και στις (με τις) αποφάσεις (ψηφίσματα) και στους κινδύνους του πολέμου (στους πολεμικούς κινδύνους), αφού [αρχικά] άφησαν την πόλη, και [στη συνέχεια] (αφού) επιβιάστηκαν στα πλοία, και μάλιστα (αφού) αντέταξαν τους εαυτούς τους (τις ψυχές / τις ζωές τους) [αντιτάχθηκαν], αν και ήταν λίγοι, στο πλήθος [των στρατιωτών] της Ασίας. Απέδειξαν λοιπόν σε όλους τους ανθρώπους αφού νίκησαν στη ναυμαχία, ότι είναι καλύτερο (πιο σπουδαίο / πιο γενναίο) να κινδυνεύουν (να μάχονται) για την ελευθερία μαζί με λίγους παρά μαζί με πολλούς που κυβερνιούνται από το Βασιλιά [να διατρέχουν κίνδυνο / να μάχονται] για τη δουλεία τους (τη δική τους). Και πάρα πολλά και πολύ καλά (ωραία) εκείνοι συνεισέφεραν για την υπεράσπιση της ελευθερίας των Ελλήνων, δηλαδή αφ' ενός ως στρατηγό το Θεμιστοκλή, ικανότατο ως προς το να μιλήσει και (ως προς το) να αποφασίσει (να αντιληφθεί / να εξετάσει) και (ως προς το) να πράξει, αφ' ετέρου πλοία περισσότερα από τους άλλους συμμάχους, και άνδρες πάρα πολύ έμπειρους.

Γ2α) ἐκεῖνοι: ἐκεῖνος

πόλιν: πόλεις

νικήσαντες: νικήσας

ναυμαχία: ναυμαχίαις

ἐμπειροτάτους: ἐμπειρότατον

β) οὐσας: εἶναι

νικήσαντες: ἐνίκων

κινδυνεύειν: κινδυνεῦσαι

συνεβάλοντο: συμβάλλονται

εἶπεῖν: εἶπέ

Γ3) πόλιν: Αντικείμενο της μετοχής «ἐκλιπόντες».

ὀλίγας: Κατηγορούμενο στο «ψυχάς» του υποκειμένου δηλαδή της μετοχής «οὔσας», μέσω του συνδετικού «οὔσας» (μετοχή του ῥ. εἶμι).

πᾶσιν: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «ἄνθρώποις».

ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει υπεράσπιση (εξαρτάται νοηματικά από το ῥ. «συνεβάλοντο»).

συμμάχων: γενική συγκριτική, γιατί εξαρτάται από το «πλείους» (συγκριτικός βαθμός), β' ὅρος σύγκρισης.

Επιμέλεια Καθηγητῶν Φροντιστηρίων Βακάλη